Ministerie van Justitie en Veiligheid

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
9 augustus 2024

Onze referentie
5699576

nota

Beslisnota bij het VKC-verzoek t.a.v. capaciteitsproblematiek in gevangenissen

1. Aanleiding

De Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 31 juli jl. via een e-mailprocedure besloten om een kabinetsreactie te vragen, op initiatief van het lid Ellian (VVD). Deze reactie wordt gevraagd op twee artikelen uit de Telegraaf en op de stand van zaken van de motie-Ellian.[1] Deze motie verzoekt om de uitwerking van een alternatief om het grote capaciteitstekort in het gevangeniswezen tegen te gaan.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met verzending van bijgevoegde Kamerbrief, die een reactie vormt op het VKC-verzoek.

3. Kernpunten

Inhoud Telegraaf-artikelen

Het eerste artikel haalt reacties van verschillende actoren in de strafrechtspleging aan, over de gevolgen van het capaciteitstekort in het gevangeniswezen. Het tweede artikel beschrijft het verhaal van een slachtoffer in een zedenzaak en de nog niet uitgevoerde gevangenisstraf van de dader.

Inhoud motie-Ellian

De betreffende motie verzoekt om binnen drie maanden een alternatief uit te werken om het grote capaciteitstekort in het gevangeniswezen tegen te gaan. De motie vraagt om in de uitwerking zes punten te betrekken. Vijf van deze zes zijn betrokken in de voortgangsrapportage capaciteit DJI, die op 26 juni jl. naar de Kamer is gestuurd.[2]

De brief kent de volgende opbouw:

- Inleiding: beschrijving van uw zorgen, de inhoud van de brief, een reactie op de Telegraaf-artikelen en uw prioriteiten.
- Capaciteitsproblematiek bij DJI en maatregelen: korte beschrijving van de problematiek en eerder genomen maatregelen.
- Denkrichtingen en oplossingen voor de (middel)lange termijn: inzicht in welke ideeën er in ieder geval nader worden uitgewerkt om ook op de (middel)lange termijn oplossingen te creëren voor de

[1] *Kamerstukken II,* 2023/24, 24 587, nr. 949.
[2] *Kamerstukken II,* 2023/24, 24 587, nr. 965.

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
9 augustus 2024

Onze referentie
5699576

capaciteitsproblematiek. Hierin is ook de reactie op de motie-Ellian opgenomen.
- Slot.

4. Toelichting

De volgende aandachtspunten zijn relevant in relatie tot de inhoud van de brief en het vervolgproces.

Prioritering bij zelfmelders en/of andere maatregelen

- Prioritering bij het afbouwen van de acute en/of tijdelijke maatregelen en/of het versneld weer oproepen van zelfmelders kan alleen als er capaciteit bij DJI wordt vrijgemaakt. Dit vraagt scherpe keuzes, omdat er in de huidige situatie nog geen zicht is op vrije capaciteit. Ook op de langere termijn laten de ramingen een stijging in de capaciteitsbehoefte zien.
- Prioritering ten aanzien van specifieke delicten bij een versnelling in het oproepen van zelfmelders, zoals huiselijk geweld, kent complexiteiten. Zo kunnen veroordelingen voor huiselijk geweld plaatsvinden op grond van verschillende artikelen uit het Wetboek van Strafrecht, die niet per definitie verband houden met huiselijk geweld. In die gevallen is het achterhalen van in welke zaken sprake is van huiselijk geweld voor het CJIB zeer arbeidsintensief, waarbij het de vraag is of het in alle gevallen daadwerkelijk te achterhalen valt. Wel kan er in de veroordelingen gefilterd worden op specifieke artikelen, zoals artikel 304 lid 1 Sr (mishandeling in familiaire kring). Het is dus haalbaar veroordelingen voor specifieke artikelen mee te nemen in de prioritering.
- Tot de zelfmelderstop is eerder besloten, onder meer omdat dit de groep is waar de risico's relatief gering worden geacht. Het is voor deze groep, los van de capaciteitsproblematiek, immers sowieso al bepaald dat zij de tenuitvoerlegging van hun straf in vrijheid mogen afwachten.

Denkrichtingen voor de toekomst

- Verdere uitwerking/realisatie van tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen in het buitenland zal flinke capaciteit vragen van o.a. DJI, CJIB, DGSenB en DWJZ, onder meer vanwege de praktische, juridische en verdragsrechtelijke vraagstukken.
- Op uw verzoek zijn vreemdelingen in de strafrechtketen (VRIS) opgenomen als doelgroep waar in het bijzonder naar gekeken wordt als het gaat om eventuele tenuitvoerlegging van straffen in het buitenland. Aan deze doelgroep wordt om meerdere redenen gedacht, bijvoorbeeld omdat er bij deze groep mensen sprake is van relatief weinig bezoek en ook de re-integratiesituatie anders ligt. Tegelijk zijn er ook ingewikkeldheden, bijvoorbeeld als er sprake is van een lopende asielprocedure. Een vreemdeling moet dan beschikbaar zijn. Daarom is nadere uitwerking noodzakelijk. De brief geeft die ruimte ook.
- Het traject 'Straffen op maat' is een meerjarig traject, waar eerder in afstemming met de Tweede Kamer toe is besloten. Het traject is gestart n.a.v. een motie die verzocht om een uitwerking van slimmere straffen. Dit traject valt onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris Rechtsbescherming.

4.1. Politieke context
In het Hoofdlijnenakkoord staat: ‘Detentie wordt versoberd en moet effectief zijn.’ De inhoud van de brief sluit daar goed op aan.

4.2. Financiële overwegingen
Bij de uitwerking van de denkrichtingen uit paragraaf 2 zullen ook de financiële consequenties betrokken worden.

4.3. Krachtenveld
In het proces om te komen tot deze brief heeft u onder meer een gesprek gehad met DJI en CJIB. Met hen is doorlopend contact en afstemming over de aanpak van de capaciteitsproblematiek.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
5.1. Toelichting
De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Sanctie- en Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
9 augustus 2024

Onze referentie
5699576